

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes számú ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., feloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetésekkel felvesz a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

Hősök ünnepe.

Irtá: Somogyi.

Hősi idők nagy eseményeinek szárny-suhogását éreztük fölöttünk. Csodás elváltozása bontakozik ki az időknek. Teljesülését látjuk végbemenni az irás szavainak: Praeterit figura huius mundi, elváltozik a világ alakja. Nem mi változtatjuk el, mert „az idők járásait nem a gondolatok utkarparó csinálják”. A mélységükből feltörő erők pörölcspásái változtatják el az idők járását. Mint az apokaliptikus vizek zugása hangzik körülöttünk a világháboru tábori zenéjében ezen misztikus erők s hatalmaságok munkájának zaja. Uj ének csendül meg e nagy átalakulásban: kötelességről, hűségről, önfeláldozásról. Nagy lelki energiák izzanak a háboru tüzeiben. Nagy akarárok, erőmegfeszülések, tettek bontakoznak ki. A fedezékek és lövészárkok nyirkos világa, a Sorrenták homoksisivatagjai, az Isonzó völgye, Doberdó fensíkja, a Kárpátok és Alpok bércei — önmegtartózkodó áldozatokról, fáradtság és nélkülözésről tartanak minden szónál ékebb predikációt. Arról énekelnek titokzatos énekek, mit mi az evangéliumok tanításából meghallgatni nem akartunk.

A való élet rideg eseményeinek logi-

kája kérielhetetlen erővel ragadnak bennünket arra az utra, melyen azok jártak, kiket az Egyház, mint nagy eszmék hordozóit mutat be mindenszentek ünnepén s nyújtja a tisztelet pálmáját az igaz érdemnek. Ezek a győzők a nagy eszmények szolgálatában a mindhalálig való kötelességteljesítésnek, önfeláldozásnak voltak hősei. Az eszmények szolgálatában sem jártak napsugár és holdfényben, aranszegély vagy violaszin sem kerítette ruhájukat, vaskereszt és vitézségi érem nem díszítette mellüket, a dicsőség aureolája nem övezte főviskoszorus fejüket. Az eszményeket a reális élet poros, sáros, tövises országútjain szolgálták ők is. Meredek ormoknál, süppedékes völgyekben jártak, láboztak vizet, tapostak sarat, hullott rájuk az eső és hó, megdiúrgott aszkéta lelkük a hidegben, sár, agyag tapadt ruhájukra és kezükre, akárcsak a lövészárkokban, mindenütt a halandók útját taposták, de lelkük életük eszményének égi tájékain szárnyalt... A nagy hit, meleg Istenszeretet, hűség és áldozat tájékain... Ott a binnai belpoklosok között is, ha testükre ragadt is a belpoklosság, lelkük az önfeláldozó szeretet fényében annál ragyogott...!

Hősök voltak e névtelen szentek. Mert tulhaladták az élet közönséges mértékét. A mi hőseink sem azért hő.ök, mert min-

dennapi, közönséges dolgokat cselekszettek, kalmár zsoldért küzdöttek, hanem azért hő.ök, mert a közönségesnél nagyobb tetteket mivelnek. Nem azért hő.ök, mert az ellenségben emberi életet oltanak ki, vért ontanak, hidakat rombolnak, házakat, vagyonokat pusztítanak, hanem azért hő.ök, mert nagy eszmények szolgálatában az otthon, a haza, a hűség és kötelességteljesítés szeretetében fáradnak, virrasztanak s ontják vérüket, hogy vértük hullásával az ellenség vére is kicsordul s megöntözi az anyaföldet, az annak a háborus vérontásnak csak velejáró következménye, piros pecsétje, melyet az ellenség maga hívott ki.

A névtelen és tömegsirok; azok, akik örökre elmentek s azok is, kik csonka, béna tagokkal visszajöttek, az idők ama nagy változásának fájdalmas hirdetői, hogy nemcsak a jólélésért, kényelemért, hanem az eszményekért is érdemes élni, tisztesség szenvedni s dicsőség meghalni a becsület mezején.

A hit, a vallás névtelen hősei is a becsület mezején eszményekért küzdöttek s vértettek el. Hősök voltak, mert legyőzték az ember erkölcsi értékének legnagyobb ellenségét — az önzést, mert kivívták a legszebb győzelmet, a keresztény önmegtartózkodást. Vitézek voltak, mert három harc-

Jól járt.*

Irtá: Vértessy Gyula.

Én Istenem, de jól is járt,
aki meghalt egy év előtt,
amikor még meg nem látta
ezt az örült, nagy temetőt.

Temetőjét emberinek,
művészeinek, jónak, szépek —
temetését annak, hogy a
földön művelt lények élnek.

Jól járt, aki meg nem érte,
hogy az ember ma is állat,
jól járt, aki meg nem látta
a földből pokol, hogy támadt!

Jól járt, aki úgy mehetett
még el az utolsó utra,
hogy azt hitte, hogy a földön
igazában van kultúra...

* Felsővárosi szerző a Petőfi-társaság legutóbbi nagy
matinéján.

Levél a haretérről.

Kedves Elemér!

Ma aránylag nyugalom van s így végre be-
válthatom ígéreteimet s hosszabban írhatok. Azért
ne várj tőlem valami stilisztikai gyakorlatot, ahhoz
hiányzik a hangulat, olyan se hideg, se meleg idő
jár, ilyenkor az ember legjobban szeretne aludni,
kiváltképpen ha éjszaka olyan keveset aludt, mint
mi egy idő óta. Három nap és három éjjel sza-
kadatlanul bömböltek ágyuink s most, hogy fel-
adatunkat megoldottuk nyugalom állott be.

A... front áttörése és az azt követő csak-
nem egy hónapi szakadatlan harcok olyan esemé-
nyek központjába helyeztek bennünket, melyek az
egész újságolvasó világ figyelmét lekötik. Mert
amíg északon derék szövetségeseink feltartózza-
talanul üldözik a visszavonuló ellenséget, Kelet-
Galiciában művésziiesen kiépített várszerű állásai-
ban a... meredek partján hónapokon át farkas-
szemet néztek az ellenséges csapatok; mi pedig
ez alatt hol itt, hol ott vendégszerepeleltünk, végig
járva az egész... vonalat, ott ahol új ágyuinkra
éppen szükség volt... hó 24-én egy esős éj-
szaka kaptuk a parancsot, hogy azonnal induljunk
deire, — hová, — azt senki sem tudta az utolsó
pillanatig, mert az ilyen csapatelődásokat érhető
okokból a legnagyobb titokban tartják. 26-án ér-
keztünk meg a síkságról a hegyek közé, melyeknek
szeszélyes alakulatai emlékeztetnek Hajmáskér dom-

bos vidékére. Még aznap éjszaka tűzállásba men-
tünk (nappal az orosz repülőök miatt nem lehet
mozogni).

27-én korán reggel kezdődött a támadás s
ezt megelőzőleg a tüzérségi előkészítés. Több mint
60 ágyu, közte néhány 305-es mészár okozta egy-
órán át a tüzet. Megfigyelő helysz. az orosz állá-
sokkal szemben 800—1000 m.-nyire rajvonalkun-
ban volt. Alig dugta ki az ember a sapkáját a
fedezékből, fűtyültek a golyók fülem mellett —
szerencse, hogy nem mindegyik talált. Hanem tüzér-
ségünk hatása borzalmasan gyönyörű volt. Leir-
hatatlan kép tárult szemünk elé, mintha száz és
száz tüzhányó működne egymás mellett, por és
füstoszlopok emelkednek szüntelenül, sziklák, fa-
törzsek, emberi tagok, ruhák s b. repülnek a leve-
gőbe s a pokoli zajba belevegyül a géppuskák
idegtépő kattogása a fegyverek békakoncerthez ha-
sonló ropogása. Az ember érkei felmondják a
szolgálatot, a látás uralkodik egyedül. Az ajkak
kicserepesednek, halántékunkon megrepedésig da-
gadnak az erek, a szívet az ember a torkában érzi,
nem hallja a lecsapódó ellenséges gránát recse-
nését, kezem a telefonkagylót szorítja görcsösen,
szemem állandóan a 15-szörös messzelátón át
kémleli a becsapódó lövedékek hatását.

Rövid kommandók, a telefonvezeték mintha
csak egy idegszál volna, mely a gondolatot köz-
vetíti. Sистергés és búgás — a következő pillanat-
ban közvetlenül mellettem csap le egy 18 cm.-es
nehéz ekrázit-bomba. A feikavart földtömeg egy

téren küzdöttek az igaz ember háromszoros ellensége ellen. Vért is ontottak, de nem a mások, hanem a maguk véret, hogy bizonyítást tegyenek a maguk igazsága mellett. Nincs küzdelem szenvedés nélkül. Szenvedtek ők is, de úgy, hogy ebben voltak a legnagyobbak. Vértünk, az otthonából árva kis gyermekeivel éjnek idején, dermesztő hidegben kegyetlenül kiűzött Árpád-házi sz. Erzsébet Te Deumot énekeltetett az éjszaka óráiban imádkozó szerzetesekkel, hogy méltónak találta a szenvedésre.

Az idők elváltozásainak kellett jönni, hogy a lövészárkok és fedezékek mögött, ellenséges fényszórók világában, háboru zenéje mellett halljuk meg harcosaink karácsonyi énekét s tanuljuk meg a megpróbáltatásokat és szenvedéseket is értékük szerint megbecsülni. A vallás nevtelen hőseink tövises, vérérszása, kereszties utjain haladnak hőseink is győzelemről-győzelemre. — Kitartásunkon, önfeláldozásunkon fordul meg, hogy ezen az uton mi is eljussunk a győzelmes béke ünnepéhez.

HIVATALOS RESZ.

Halálozás. Karsay Károly nyug. áldozár életének 71-ik, áldozarságának 45-ik évében f. évi okt. hó 16-án az Urban elhunyt. R. i. p.

Pályázat. Zseliczklakra (Somogy m.) a róm. kath. iskolához a tanév végéig helyettes tanító kerestetik. Fizetése havi 80 kor. és kantoriak után stóla. Pályázati határidő november 11. Az állás november 15 én elfoglalando. Kérvények Gyeney György plebánqshoz (u. p.: Simonfa) küldendők.

A hitvallásos iskolák községi segélye. Adott esetből kifolyólag elvi szempontból is érdekes határozatot hozott a belügyminiszter abban a kérdésben, hogy a hitvallásos iskolák részeseitől-e a politikai község részéről segélyben. A belügyminiszter 95 775—1915. számú határozatában kimondta, hogy az 1868 évi XXXVIII. t. c. alapján nincs törvényes akadálya annak, hogy a politikai község a község hivatalos iskoláját segélyben részesítse akkor is, ha az iskolafenntartó a segélyezésnél régi gyakorlat jogcímeire nem is hivatkozhatik. Különösen nincs elvi akadálya a

segélyezésnek oly helyen, ahol a hitvallásos iskola az egyetlen iskola, mert ott a politikai község ezáltal mentesül az iskolafelállítási kötelezettség alól. Viszont az ily segélyezésből, mely a konkrét esetben az iskola építési költségeihez való hozzájárulásból állott, nem származhat a községre állandó segélyezési kötelezettség.

Weeber Ede.

Hősi halált halt 1915. okt. 24.

Egy lobbanás a fegyver csővéből, vijjogó szisszenéssel süvit a golyó és egy emberélet szövéténeke kihamvad. Árkon-bokron át, lazán vezetett dróton röppen a szó, a gyászos üzenet, s egy család öröme, boldogsága feldulva. A sok ut felett, melyet a messzi, embert és anyagot emésztő borzalmas harcterek és a táplálékot, embert és munióit — folytonos vér- és tüzfónáiban adó centrumok között az emberi leleményesség tipor, van egy diótnélküli kommunikáció, egy a távol Szibériába és a legvadabb ököltusába is behatóló kapcsolat: a szívek, a lelkek egysége. Szeretlet és féltés, reményesség és kétség vibrálnak a mi lelkeinken; — mi, mindegyikünk a nagy általánosság, a nemzeti ügy sorsának tudata mellett egyénileg is átéljük a háborút.

Mult napokban átrendült a városban a hír: Weeber ezredes megsebesült, — röviddel rá az újabb hír: az ezredes hősi halált halt. A kanyargó Isonzó sziklás partvidéke, hol a halált hozó golyó egy ambiciózus, fontos katonai pozícióban álló parancsnok életét oltotta ki, elkecseregett, nehéz tusák színeheye most, Weeber ezredes szerepét ott atvette más, a mi gondolatunk egy pillanat alatt másról reflektált, figyelemünk egy gyszabza borult családra siklik, s onnan a mi bizonytalan sorsunkra. Minden katonahalálnál, a veszteségjegyzék minden újabb adatánál százerek lelken rezdül át a didergős, fázós, reményeséget sorvasztó kétség az én ferjem, az én jegyesem, az én apám, az én testvérem sorsán.

Ugy-e, nekrológnál nem szabadna ilyen általános reflexiókat papírra vetnem, bekés időben talán nem is volna megfelelő, hogy egy városkö-

zönségének részvétét, a magunk sejtésein, érzésein át elemezzük. De ezek a gondolatok elemi erővel ragadtak meg, mikor a Weeber ezredesért mondott rekviemen a templom borongós homályában, melabus dallamaitól körülzsongva, elrvedezett tekintetem a gyászoló közönség sorain. Szerető hitvest vesztett özvegy, jóságos atyától megfosztott árvák körül ott láttam gyászruhás asszonyokat, kik a megpróbáltatás keserű kelyhét már megízlelték; ott láttam tiszteteket, kiknek arcába a harctéren kiállott szenvedések mély barázdákat szántottak, a lábadozó katonákat, kik megtépett ruhákban, bémult tagokkal járnak közöttünk, hölgyeket, kik érző szívvel, visszafojtott könnyel a háboru annyi ezer áldozatának betegágyánál enyhítik a nyomoruságot. És ott láttam a földesszürke uj posztóba öltözött harcosokat, kik élesre fent karddal, megdedzett karra várják minden pillanatban a fegőbb Hadur harca hívó szavát. Nem a konvencionális részvét ez, mellyel a társaságban szerepet játszó és kedvelt családok veszteségét az ismerősök kondolelása kísérni szokta. A háborus részvét pszichológiája egészen más, mi, mert már régen nem érzünk ilyet, egészen szokatlan és új.

Weeber ezredes, akinek egyenes, szikár alakja, hófehér haja, fegyelmzett, nyugodt arcvonásai feledhetetlenül bevesődtek emlékezetünkbe, városunk katonai és polgári társadalmának egyiránt kedvelt tagja volt. Katonai, kiváló erényei, mintaszerű családi élete általános nagyrabecsülést és tiszteletet biztosítottak számára.

1858-ban született Pozsonyban s tanulmányai végzése után 1877-ben mint egyéves önkéntes lépett a katonai pályára. 1878-ban már hadnagy a cs. és kir. közös hadseregben a tüzérségnél, amelynek különböző osztályainál 20 évet töltött. 1897-ben mint százados át lépett a m. kir. honvédség kötelékébe s hosszabb időt töltött mint tanár, majd meg mint parancsnok a soproni m. kir. honvéd főreáliskolánál. Ott kifejtett hasznos és buzgó szolgálatait Ő Felsege legfelsőbb elismeréssel (Signum laudis) és a III. oszt. katonai érdemkereszt adományozásával tüntette ki. Veszprémben 1913-ban jött s a 17. és 13. honv. gyalogezredből a 31. honv. gyalogezred szervezésének nehéz munkáját (Tóth Kálmán századossal oldalán, aki az elhunyt ezredes élettrajzi adatait rendelke-

pillanatra maga alá temet bennünket, téglányi nagyságu földcsomók hullanak reánk s mikorra elül a por és füst mellett, három baka vergődik súlyosan sebesülve, kettő már nem mozdul. Temejtőjük a beomlott lövészárkok.

Most megindul a gyalogság támadása. Tűzünk védelme alatt, laza sorokban, igazán hálaimagvető bátorsággal mennek bele a tűzbe. Futva teszik meg a patakig a 400—500 métert, ott a part alá húzódvá, kifúják magukat. Az ágyutűz tetőpontját éri el, a föld inog az ember lába alatt, az idegek a megpattanásig feszülnek, újabb tartalékok futnak a pokoli srappellétűzőn keresztül le a patakig. Innen már csak száz lépés a drótkadályokig. A telefon tütölése alig hallatszik ki az egetverő zajból, az ellenséges lövészárkok pozdorjává vannak löve, a drótkadályok átszaggatva.

Most felugrik egy nyulánk, alig 18 évős zászlós, utána az egész sor, körülöttük — mint a záporos — porzik a föld a puskagolyóktól, úgy látszik nem fog rajta. ezer szurony villan meg a fekelő nap fényében s az idegek feszültsége egy leírhatatlan, inkább állati „Hurráh!” üvöltésben tör magának utat — — —

Egy pillanatra elhallgatnak a csataoroslánok, most a bajonett s a puskatus dolgozik. Nehány perc múlva miénk az első állás. Fehér zászlót lenggetve, csapatostul adják meg magukat az oroszok, akik futni tudnak, eszevesztettül szaladnak, ezeket a mi tűzünk sópírja el. Közben jobbra és balra töltünk meg mindig dühöng a harc.

Lássankint meginog az egész front, 25 kilométeres vonalon áttörtük az ellenséges hadállást s kezdetét veszi az üldözés. Feltartozhatatlanul nyomulnak előre diadalittas csapataink s 8 kilométernyi uton, amennyire ágyunk hordának, holttestekkel van borítva a föld s szomjasan issza a kiomló vért a lövedékektől összeszaggatott tarló. Izzadt, poros, füstös homlokát letörli bluzujjával a baka, mellettünk litégek robognak előre s a foglyoknak százal bandukóinak lecsüggesztett fejjel. Szemből mégis mintha a megelégedés és boldogság egy sugára villanna elő, ezekre nézve befejeződött a háboru.

Közben este lesz. A teli hold, a borzalmak néma szemlélője vérpirosan emelkedik a horizont fölé s a földre rászáll a csataterék feielmetes csendje, melyet csak egy-egy sebesült sóhajtsa s jajgatása zavar meg. A mozgókonyhák zörgése messziről hallatszik, — szegény fiuk egész nap nem ettek, nem kell nekik jó étvágyat kívánni. Én is elhagyom börtönömet s lemegyek az litéghez, végfut tekintetem azokon, kiknek sorsa rám van bízva, mind megvannak.

Vacsorához ülünk, az Isten szabad ege alatt, egy sürgöny érkezik — kapitányi kinevezésem. Aug. 18-ról még maradt néhány üveg perzsgő, felbontjuk s csillag szemekkel koccintanak a fiuk a legfiatalabb kapitányi egészségére.

Azóta éppen... hónap mult el szakadatlan harcokban. Talán még mozgalmasabb napjaink is voltak, de erre az egy napra büszkeséggel és öröm-

mel gondolok vissza, — megint egy darabka világtörténelem s ezt mi csináltuk.

Újságot különben nem tudok. Legközelebb, ha ráérek, megint írok hosszabban, most egyelőre be kell érned ennyivel. Csak a jó Isten egészségget adjon, a második téli hadjárattal nem sokat tördötünk s megteesszük a magunkét, csak az otthonlevők ne veszítsék el türelmüket s bizalmukat.

Irjatok olyan szorgalmasan, mint eddig. Isten veled! Szeretettel csókol bátyád
1915. .... Sanyi.

Beteg világ.

Az ég olyan mint alvó alkov
Homályos dóm téli magányán,
A döngő tölgyfa zárda-ajtók
Elaggott csendben állnak árván.
Tikkadt ítembe jár az óra,
Az apostol kéve, félve jön
S a menet derás indulója
Cellámban elhal reszketőn.

Ó ma — érzem — mezőkre térek,
Hol az élet színtelen, szegény,
Hol nem evez csillag és lélek
Az elhagyottak barna egén.
Ó ma — érzem — hús ködben járok
S őszben, sárban, árnyban elveszem,
Néma utcákon sirdogálók
S ősi eső harfáz szívemen.

KOCSIS LÁSZLÓ.

zésekre bocsátani szives volt) ő végezte. Ez idő óta itt élt közöttünk, s a most dúló világháborúban is mint a háziezred parancsnoka részt vett a küzdelmes hadműveletekben, melyeket derék háziezredünk Galiciában, a Kárpátok védelmében, majd Orosz-Lengyelországban oly hősiességgel és annyi veszteség árán mindenkor legfelsőbb elismerésre méltóan vitt véghez. Weeber ezredes vezette magatartásának elismerésül a legfőbb Hadur 1914. okt. 18-án a III. o. hadiekményes vaskorona renddel tüntette ki. 1915 júniusában a hadvezetőség az olasz frontra küldötte, mint a 81. honvéd gyalogdandár parancsnokát.

A Görz mellett csatákban az ő dandára önfeláldozó hősiességgel fényes haditényeket teljesített a közel multban. Itt halt a hazáért és királyért kötelességének teljesítése közben hősi halált. A halál közelebbi körülményei még nem ismertek, földi maradványainak hazaszállítása iránt még nem történtett intézkedés. A megboldogult lelki üdvéért a helybeli székesegyházban, a harcos sz. Mihály angyal egyházában f. hó 28-án *Kránitz* Kálmán felsz. püspök mondotta az engesztelő gyászmisét, melyen városunk katonai és polgári társadalmának minden köre képviselve volt.

Emléke szent és maradandó, mert a legszenyebb eszmenyek szolgálatában élt értékes életet és halt hősi halált.

Dr. L.

A katonakórház karácsonyának előkészítése.

Ha majd egyszer, talán sokkal rövidebb időn belül, semmint gondolnánk, kardok csattogását, puskák ropogását, agyuk dörgését ismét a csendes, komoly munka váltja fel, mikor megint kevesebb lesz a köny, a boru s több a derűs, sugaras nap és visszapiantást vetünk az elmúlt felelmetes napokra, vizsgálván a háborús idők komoly óráiban az itthonmaradottaknak és a harcateren levők hozzátartozóinak elegendő meg nem bocsúlható munkáját, az öröm jöleső tudatával állapíthatjuk meg, hogy ezen munka csak elismerésre és halálra készíttet bennünket azok iránt, kik belőle maguknak részt kértek, követeltek és kik benne résztvettek.

A veszprémi cs. és kir. tartalékkórházzal már több ízben foglalkoztunk ezen hasabokan és mindenkor büszkeséggel párosult öröm töltötte be egész valonkat, ha látuk azt gondos ápolást, paratlan ellátást és lelkesmeretes bánásmódot, melyben a harctérről érkezett hősök részeseültek. Ezen legfeljebb az csodálkozhatunk, aki a kórház belső életét nem ismeri elegendő.

A kórház parancsnoka, dr. *Zuber György* fardhatatlan buzgalommal, határt nem ismerő lelkiismeretességgel vezeti kórházai ügyeit, felügyel a betegek gonfójására, amit a kórházak orvosi kara mintaszereiben lát el. Peldák helyett elég utalnunk a legutóbbi vezértörzsorvosi szemle alkalmából a vezértörzsorvos által tett azon kijelentésre: „Nem tudom elhinni, hogy a kórházban mindenkor így rend, tisztaság és fegyelm uralkodnak.” Milyen ezen nyilatkozat nem most hangzott el először, hanem valamennyi magasrangú katonai és orvosi mellóság így nyilatkozott, mindenki tisztában lehet a kórház mindenkor állapotával.

De nemcsak a betegek ápolása és gondozása érdekében dolgozik a kórház parancsnoka, hanem finom érzekkel bír, hogyan lehet a sebesülteknek örömet szerezni.

A szeretet ünnepe, a karácsony közeledik. A második. Ki hitte volna a mult évben, hogy a jövő karácsony a harcateren és kórházakban fogja találni szereteteinket. A tartalékkórház a mult évben fényesen ünnepelte meg ezen napot. Adományokból nagyobb összeg gyűlt egybe és minden beteg szép ajándékokban részesült. Milyen azonban a háborúnak így hosszú időre való nyúlása az adakozó közönség egy részét kimerítette és nincs kilátás arra, hogy a nagyközönség köréből érkező adományok elegendők legyenek arra, hogy minden beteg ajándékok kaphasson és meg hozzá legalább csak megközelítőleg olyat, amilyent egy harctérről érkezett katonára megerdemel, a kórház parancsnoka azon indítványai fordult az önkéntes ápolónőkhöz hogy felügyeltek és segítségük mellett készítsenek a sebesült katonákkal kosarakat pipere-

kákat stb. azokat értékesítsék és a befolyó összegből szeretéssének be ajándékok.

Az ápolónők *Kálmán* Istvánné, *Kertész* Béláné, özv. *Molnár* Kálmáné, *Pap Kovács* Ferencné és *Sondl* Ius örömmel és lelkük egész melegevel karolják fel ezen eszmét és ma már serényen folyik a munka, készültek a csinos kosarak, kezdve az egyszerűtől, melyben a kézimunka nyerhet elhelyezést, a legszebb kiállítású kosárig, melyben nyugodtan indíthatok utnak Gerbeaud gyártmányai az ideálknak.

Ezen megszabásának ígérkező mozgalom fent nevezett ápolónőknél kivül rövid időn belül belevonatnak mindazok, kik szívesen segédkeznek ezen nemes munkában. A sebesült katonák élvezettel foglalkoznak ezen munkával, mert hisz szorakozást nyújt nekik. Ha pár száz kosár elkészült, ami november közepére várható, megnyílnak a Rakóczi-ter és Virág Benedek-utca sarkán levő ház egyik csukott üzletének lehúzott vasredőnyei és az szolgai majd elarusítóhelyül. Ezen helyiséget november és december hónapokra *Kálmán* Istvánné közbenjárására ingyen bocsátja a tulajdonos rendelkezésére. Az elarusítás naponta d. u. fél ötől nyolc óraig történik. A helyiség ingyenes villamos világítása érdekében *Kertész* Béláné közbenjárása kecséget biztos eredménnyel. Minden tárgyon rajta lesz annak megállapított ára és a tárgy nem kerül többre, mintha azt üzletben szerették volna be, ami mellett meg lesz a vásárlónak az a kellemes érzése, hogy ő is kivette részét azon örömből, mely a sebesülteknek szerzetetett akkor, mikor az ajándékok kezhez veszik.

A legközelebbi napokban — november első felében, mikor a kórházparancsnok szabadságáról visszerkezik — a volt és jelenlegi ápolónők, valamint a nagyközönség köréből érdeklődők belevonásával megalakul egy bizottság, mely a kosárfő munkák végzésénél, azok értékesítésénél és az összes kapcsolatos munkáknál segédkezik, vezet, a siker érdekében buzgalkodik. Ezen bizottság határoz majd a tekintetben, hogyan és mi szerzetessek be a befolyó összegből, hogy a szeretet ünnepeket meglejt azok, kik elszakítva otthonuktól, távol szerzetektől a kórházban vannak, élvezhessék és legalább némileg feledjek az elhagyatottság szomorú érzetét.

Ami magát az eszmét illeti, melyet a kórházparancsnok és az említett ápolónők oly nemes érzéssel karoltak fel, arról dicsőhimuszokat zengeni ép úgy, mint a kórházparancsnok és az ápolónők eddigi tevékenységéről, cseppet sem kellene felni és nem eshetnek a tulzás bűnébe. Az ápolónők, kik ott álltak, mikor fájó sebeket kellett bekötözni, megállják helyüket akkor is, mikor lelki fájdalom enyhítéséről van szó. Eddigi munkájuk bizosítotték arra, nevez, hogy amikor oly nagy előkészülettel foglalkoznak ezen munkához, nem a szalmalag magasan fellobbanó tüze veti előre világát a legszebb ünnepre, hanem a kivétel és eredmény olyan lesz, mely méltó a kórházban végzett eddigi munkához.

Veszprem város közönsége pedig, mely mindenkor kivette részét az áldozatok hozasából akkor, amikor a hazaért esztünk vértett sebesültekről volt szó, ezuttal ismét megmutathatja, hogy van érke a szép, jó és nemes iránt. Most nem adakozásról van szó, mert pénzért mindenki ellenértékét kap. És ha odahaza pillantást vet a pipere-tárgyra akkor, mikor már a feledésnek mindent eltakaró fátyla fog borulni ezen nehéz és küzdelmes napokra, felideződik emlékezetében, hogy egykor ő is hozzájárult a sebesültek örömeinek szerzéséhez.

A jelek arra mutatnak, hogy ez az utolsó karácsony, mikor a sebesültekről gondoskodni kell. Ellenségeink leverve, pozdorjára zuva hevernek, meg mozognak, ezen mozgás azonban már csak annyi erőt kölcsönöz nekik, hogy még egyszer felemelkedhessenek, talpra már nem állhatnak, csak terdre és úgy könyörögnek a mindenkinek üdvőt hozó békét, melyet — Vilmos császár szavai szerint — mi fogunk diktálni de a szuronyok hegyével.

Az új sorozáshoz. A honvédelmi miniszter a megírtandó népfőkelesli demutató szemlere vonatkozólag az egyes törvényhatóságokhoz körrendeletet intézett. E rendelet főbb pontjai:

A sorozást vegyes bizottság ejti meg. A vegyes bizottságban polgári részről a) az alispán, illetve törvényhatósági városokban a polgármester vagy törvényes helyettese, akadályoztatása esetén a törvényhatósági bizottságnak valamelyik tekintélyesebb tagja vesz részt, mint a szemle elnöke. b) Részt vesz a járási vagy tiszti orvos, ha ilyenek

kiküldése most lehetséges s c) az illetékes járási tisztviselő (főszolgabíró, katonai előadó). A katonai bizottsági tagok az ismert összeállításban vesznek részt. Katonai orvos hiányában sorozásra kirendelhető a sorozási ügyekben jártas hatósági orvos.

A vegyes bizottságban csupán az elnökek és a katonai képviselőknek van döntő szavazata, a többi tagoknak csak tanácskozó szavuk van.

Az orvosi vizsgálatnál különösen a következőkre fordítandó figyelem: Az alkalmatlanságot előidéző eddigi ok az állítási lajstromokból, népfőkelesli jegyzékekből és egyéb lapokból a bizottság tudomasára hozandó.

Amennyiben egyes fogyatkozások, különösen szívhaj, tüdőbaj, előrehaladott csúsz vagy közvérszegység bántalmak a szemlelteni feltétlenül megállapíthatók nem volnának, az illető egyébkénti alkalmatlansága mellett, fogyatkozásának megállapítása végett a legközelebbi helyőrségi kórháznak adandó át. Az orvos beható megvizsgálás után azokat, akik fogyatkozás nélkül alkalmassak, vagy esetleg csupán az erre vonatkozó jegyzékben felsorolt fogyatkozások valamelyikében szenvednek, alkalmassnak, a többiek pedig alkalmatlannak osztályozza.

A vegyes bizottság az orvosi javaslat után következő határozatokat hozhatja és pedig: 1. Népfőkelesli fegyveres szolgálatra alkalmas. 2. Népfőkelesli fegyveres szolgálatra alkalmatlan. 3. Népfőkelesli felülvizsgálata utasítatik.

Ha a kórházakban az odautasított egyén felől a népfőkelesli fegyveres szolgálatra való alkalmatlanságot kizáró fogyatkozás állapított meg, neve után bejegyzik az alkalmatlanságról szóló határozatot. Akit alkalmassnak találnak, azt a honvédkiegészítő parancsnoksághoz elő kell állítani, meg kell ott vizsgálni s végleges határozatot hozni.

A felülvizsgálaton csak kétféle határozat hozható és pedig népfőkelesli fegyveres szolgálatra alkalmas vagy alkalmatlan.

A besorozottak bevonulására vonatkozólag később fognak intézkedni.

Gyászruhák.

Irta: *Biczi Gyula.*

A háboru furiája bizony bőven osztogatja az özvegyi fátlyót, az anyai gyászruhát. Egyik napilap híradása szerint egy meghalt hősnek bánatos özvegye megötrt lélekkel kiment férje sírjához s ott sziven lötte magát. A hős özvegye!.. Milyen magasztos és szent elnevezés.

A bucsuzás pillanatában a vallás gondolata mélyen belemarkol a férfi szívébe is, az ő lelke is könnyezik, vérzik, de amikor a lelkesítő harci indulók hangja mellett elindul a harctérre, akkor már megszűnik az ő individuuma, beleolvad egy közös nagy eszmébe, a hazaszeretet szent érzelmébe s nem ismer több érzelmet, más érdeket, mint hazájának érdekét: a győzelmet.

S azért a végső célért küzd, harcol, szenved és áldoz, ha kell életét és verét is. De itthon mindenki külön éli a maga kis világát, életét. A harcos nagy áldozatot hoz, de vele együtt szenved az anya és hitves, aki kinos lelkigyötrelmek, lelki-harcok közt aggódva várja vissza a maga hőst, gyermekét, férjét, testvérét, atyját; milyen szív-szorongva várja a boldog napot, amidőn családai körükbe újra visszatér az öröm boldog mosolygása, a mindennapi élet verőfényes derűje.

S ha bizonyosan nem tér vissza többé az, aki neki mindene volt! Akkor a lesújtó gyászruhát halalos sebet üt a szíven, vérzik a lelke s kemény harcot kell vívnia a kishitűséggel és ketségbeeséssel, hogy a fájdalom sulya alatt össze ne roppanjon.

Nincs a földön szentebb fájdalom az anyai fájdalomnál, nincs égetőbb harmat, mint a gyermekét sirató édesanya könnye. S midőn a gyengéd női lélek a rettenetes szenvedés alatt szánalmasan vonaglik s görcsösen meg-megremeget fájdalmában, hiába mondom neki: legyen büszke arra, hogy hősnek az anyja, özvegye, hogy áldozatával ő is bekapcsolódik a hősi küzdelembe, amikor fia, férje magasztos eszméket, a nemzeti becsületet, a kultúra fejlődéséért adta életét. A megsebzett, megötrt, az imádott hitveset, rajongva szeretett gyermekét elvesztő lelküket el-

vont fogalmak, jelszavak nem nyugtatják meg. Mi neki a magasztalt hősiesség, amely olyan áldozatot kíván tőle, amely az ő jövőjét, reményességét, boldogságát, a saját egyéni kis világát rombolja szét.

Talán azt a szerencsétlen özvegvet is fogalmakkal akarták megnyugtani s talán azért roskadt össze a megpróbáltatás keresztje alatt, mert a szabadon gondolkodókkal a háborút kizárólag pusztító, gyilkos szerencsétlenségnek tartotta. Bizonyára nem tudta, hogy a háború nem egyeseknek, fejedelmeknek, politikusoknak és diplomataknak a szeszélye és gonoszsga, hanem a harc mélyen bent gyökerezik az emberi lélekben, kiirthatlan tulajdona az emberi természetnek, s forrását, alapját nem a földön, hanem egy magasabb erkölcsi világrendben kell keresnünk.

De megnyugtatta a hívő lelket az a gondolat, hogy az áldozat, a szenvedés is Isten akarata, akinek titkai és céljai kifürkészhetetlenek, azért végzésün még akkor is meg kell nyugodnunk, ha nehéz keresztet helyez vállunkra s ő rendelkezte most is úgy, hogy az elesenyék könnye hulljon a hősiessen elesett gyermekéért; megvizsgálatódik, ha eléje állítom az Isten anyjának képét, aki roskadozó testtel, de hősi lélekkel áll a Golgota keresztjének tövében.

S a hívő szenvedő lelkek is hősök lesznek, akik nem esnek el a lelkiharcban, de vérző szíveit Istennek ajánlják áldozatul azt, akit már hiába vár haza epedve az aggódó család. A hit felemeli a szenvedések viharától sújtottaknak megtépsett lelkét, nem török le szeretteik sírhalmánál, nem merülnek apáthiába, mert erős a meggyőződésük, hogy nem zárt kripta kapujánál állunk, azért az örök életben, Istenben, boldog megnyugtató bekét talál háborgó lelkünk.

Igen, mert míg a bájos csillagok ragyognak az égen, addig nem sötét az éjszaka; míg az isteni remény biztató fénnyel lobog az ember keblében, míg az örök élet reménye beragyogja lelki égi sugarival, addig legsötétebb napjaiban is lesz bátorító vigasza, amely a szerencsétlenség éjleiben is beleveti egy jobb boldogabb jövő enyhítő fénysugarát.

Azért mondta Tisza is, hogy „most érezzük igazán, hogy milyen valódi emberi szükséglet a vallás mindenkire, most látjuk milyen ingatag alapon áll az a dőre ember, aki földi viszonyainak erejében, vagy u. n. műveltségében bizakodva elrugja a vallás talpat lába alól.”

Mikor e sorokat írom, megjelenik lelki szemem előtt a vallásos anyák jósgós arca. Kinzó aggodalommal várják a híreket gyermekük sorsáról álmatlan éjszakákon a csipős őszi szél süvítését hallgatva elgondolkoznak, hol, merre jár gyermekük talán fázik, didereg, talán megsebesülve járja a megváltó halált, vagy már kilépett hősi lelkét. S ha megérkezik a legszomorúbb hír, a lelte mélyreig sebített anyja felölti a gyászruhát, visszavonul csendesen szobácskájába, sir és zokog, de ajkan elmúl a szent fájdalom kitörése; panasz és zúgolódás nélkül tűri a szenvedést, hősi némasággal viseli a megpróbáltatást, mert lelkét meg-edzi a keresztény erény; a hit. Hősiessen leküzdő a szenvedést és Isten akaratán megnyugodva imádságos ajakkal csak azt mondja: „Az Úr adia, az Úr elvette.”

„Az ilyen családi kör, az ilyen magára maradt szenvedőnek a szobája szent cella lesz — mondja gyönyörűen Prónászka — s e cella ablakából is végtelen kitátások nyílnak; kitátások az élet keserűsége után fényes kárpótlásra, örök életre... boldog viszontlátásra; kitátások Krisztus országára, ahol megtartják azokat, akik nekik a lelte folyton hazajáró, hazasíró gyermeke az Úr Istennek.”

Tisztelettel tekintsetek a gyászruhás anyára a gyászfátyolos özvegyre, ha némán elhalad mellettetek az utcán, mert ő is a háború hőse.

Némasága megrázóbb az ágyúk viharzó hangjánál, fájdalmuk, szenvedésük mélyebb a csataterék sírjainál. — A győzelem napja sugározza be szent fejüket s a Bekesség Istene adja nekik erősítő, vigasztaló kegyelmét!

Egy kérdés. Mostanában került illetékes helyre ama memorandum, melyet a Róm. Kath. Hitvitatók és Hitoktatók Országos Szövetsége az állami iskoláknál működő vallásitanok állásának rendezése ügyében szerkesztett. Anélkül, hogy az ügy érdeme felől nyilatkoznánk, avagy a kérelem egyes részleteit bíralat tárgyává tennék, nem mellőzhetjük hallgatással az előterjesztés egyik részletét, mely azt mondja, hogy a felekezeti jellegű középiskolák állami segélyezésénél, illetve fizetés-kiegészítésénél a katolikus középiskolák kevesebbet kapnak, mint amennyi az arányszám szerint őket megilleti; — továbbá amíg az állam rendes fizeték-kiegészítést (a hitvitatók részére) csak 14 katolikus középiskolának ad, addig a más vallásúak az állami kiegészítést 52 iskolának élvezik; ami pénzüsszegeben kifejezve annyit tesz, hogy ez a kiegészítés a katolikusoknál felevenkint kerek számban 90 000 korona, a nemkatolikusoknál 330 000 korona.

Már most azt kérdezhetnők, a másvallásúak vannak-e többségben az országban, avagy a katolikusok? Vagy talán a másvallásúaknak több a hitoktatója és hitvitára, mint a katolikusoké?

A piac.

Szürke, köznapias szó biz ez s éppen nincs összhangban a forumok klasszikus korával. No de hiszen a mi életsorunkban sincs semmi klasszikus. Ez is csak egyszerű, közönséges malomtaposása a megnehézt életnek. Nincs szépsége, nincs stílusa ha van is, tele ellentéttel, összekészítéssel, mint az a vidék, amelynek szép, természetes alakját, képét a háborús idők börtönai össze-vissza tépték. Csak egy tulajdonsága van: a nehézség, a nehéz megélhetés, ami bizony nagyon is erős összekötésben van a piaccal.

A közönség jöléje a fogyasztók érdekét s a piacot mindenkor kapcsolatossá tette, sőt soha jobban, mint most. Éppen azért nem lehet a sajtorra, még a szűkös körű helyi sajtorra sem közből, hogy milyen a piac. Országos lapok tárgyalják a drágaság kérdését országos vonatkozásban s hogy hű képet fessenek, a palettára sorba helyezik a vidéki városokról — éppen a vidéki újságok révén — vett értesítéseket s ezeknek segítségével szinezik ki a valóságot. Éppen azért nem botránkoztatson meg senkit, hogy mi számrolszámra írunk a mi piacunkról. Hozzá tartozik ez — sajnos nagyon is hozzátartozik — a hetköznapok, talán inkább nehéz napok sorozatához.

Ha háborús krónikát írunk, ez a kérdés is, a mi megélhetésünk mikéntje is, a piaci élet is hozzátartozik a krónika történetíráshoz... Ezek után azt írjuk, hogy a penteki piac semmiben sem maradt el az előző heti mögött. Akkor záporosó, most meg havas eső dideregette az árukat s vásárokat, a piac azért nepes volt. A polgármester reményességének az a része, hogy arszabás nélkül a kinalat emelkedik, bevált. Valóban jóval több életmicsik van a piacon, mint ennek előtte. Még csak a reményesség másik része maradt teljesületlen: hogy t. i. az árak is esnek. Ezt bizony nem mondhatjuk. A vevő szerencsése határozza. Meg azután határozza a közönség is, ha nem sietne a vásárral s nem, igrne egymásra. Annyi bizonyos, hogy áru van, venni lehet s a vevő nem kegyre is szívessegre van utalva.

Ha az árak még jobban is emelkednek, az is bizonyos, hogy csak maximálással lehet ennek gátot venni, de ennek folytatása ne az eddigi ellenőrzés-módjá és rendszere legyen, mert abból nem kérünk — hanem a rekvirálás. Ármximálásnak eladási kényszer, rekvirálás nélkül nincs haszna s a legközelebbi ellenőrzés mellett is csak a sürölások s a rendeletek kijátszásának forrása marad.

Hogy az ármximálás a fuiszigorúság a piaci kérdést nem tereli feltétlenül a helyes útra, elég példával igazolják más városok is. — A Somogyi Hirlap egyik — piackérdéssel foglalkozó cikke szerint Kaposvárot a piacon ma „több a polgárőr, mint a csirke s a liba”. Ott is megtörtént az utcai árusítást. S ha valaki mégis árusított, — „nem áll meg a rendőrbírósg ajtajánál, ahol — amint az ember a barónál — a bírság

husz koronánál kezdődik. Az ilyen husz koronás bírsággal elintézett falusi asszony ezután már semmiféle megállapított vagy meg nem állapított áron be nem hozza jószágát a piacra.”

Inkább — folytatja a cikk — megeszi vagy megvárja, hogy a naccságát érte menjenek. A Somogyvármegye pedig leküzdő az alispán jelenlétét. Ez a jelentés is foglalkozik a drágasággal s egy helyütt így hangzik: „Az életmicszer úzso-rasokkal szemben alkalmazott ellenőrzés és büntetések miatt az eladók nagy része távol maradt a helyi rendőrség felügyelete alatt álló piacokról, ahol így sokkal kevesebb áru került eladásra, mint amennyi a fogyasztók ellátására szükséges”. Ime tehát, a maximális ár s a szigorúság Kaposvárot sem, de másutt sem vezettek kelő eredményhez. Mind e nyilatkozatok dacára is a somogyi alispán a maximalist tartja a piaci áruuzsora egyik fekezőjének. Ehhez azonban még két segítő-társat is keres. Nem a szigorúságot, hisz az benne értődik az igazságos, egyenlően mérő ellenőrzésben, hanem azt fűzi hozzá, hogy a közvetítő kereskedők, a vásárlással foglalkozók hatóság engedélyre legyenek utalva s bizonyos életmicsik-kek kivitele eltiltassek. Talán jobb lenne így: a kényszer elővetel kimondassék.

HIREK.

Halottak napja. Az őszi idő, a virághullás, komor esős napok a mulandóságra hangolnak. Most jó felénk a vallás figyelemzettő szavával: ember, aki küzdesz, gondolj eltávozott testvéreidre, esd le számkra az Ur irgalmát. Szükséges-e nekünk e figyelemzettetés, mikor annyi élet aludt ki a háború folyamán. Megyünk a temetőbe, onnan a templomba. Nem a kíváncsiság visz, hanem a lelek indítása, hogy könnyebbítsünk fájdalmunkot, javára legyünk elhunytainknak. Ott leszünk és rebegjük: adj Uram örök nyugodalmat nekik. A székes-egyházban Mindenszentek estéjén fél hatkor lesz a könyörgés.

Halottak napján az ünnepi szent misét Bibornok Megyéspüspök Ur Ó Eminenciája mondja.

Halottak estéjén a könyörgés előtt Luttor Ferenc dr. theol. tanár szentbeszédet mond.

— **A veszprémi Oltáregylet** havi szent óráját, tekintettel halottak estéjére, nem most vasárnap Mindenszentek napján, hanem ahhoz egy hétre 8-án tartja.

— **Hazafias jótékonyág.** A veszprémi székesgyházi káptalan az elpusztult kárpáti falvak felépítésére kétezer koronát adományozott.

— **Adomány.** Egy névtelen jótévő 20 koronát küldött a veszprémi Szent Vincze-Egylet szegényei részére. Kiosztjuk karácsonyra. Az elnökség halás köszönettel nyugtatja.

— **Katonai kitüntetés.** A király Pffel Tamás 17. h. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagyot az ellenség előtt tanúsított hősi magatartásáért Signum Laudis-szal tüntette ki.

— **A Dalegyesület gyászünnepe.** 54 sír domború egymás mellett az alsóvárosi temető nyugati oldalán. 54 hős katona alussza alatta örök álmát. A legdrágábbat, életüket adták a honért. A kegyelet nemes érzései veszik körül a sír nyugalmát az éleseknek megőrzésével, nyugvóhelyük gondozásával. Ide zarándokol ki Mindenszentek estéjén a veszprémi Dalegyesület, hogy áldozzék a hősök emlékezetének. Alkalmi ének és beszéd kíséretében — melyet Csajághy Károly trvszreki bíró mond — korszort helyez a sírokra. A délután 5 órakor tartandó gyászünnepején mindenestire részt vesz az egész város közönsége.

— **Az angolkísasszonyok új főnöknője.** M. Soóky Karolin halálával a veszprémi angolkísasszonyok házat ideiglenesen megbízott vezette ez ideig. Az itt időző Gottlieb Borbála főjeledelem-asszony a múlt vasárnap nevelte ki az új főnöknőt M. Ghimesy Mária személyében, aki a megboldogott mellett évez óta mint tanácsosnő működött. A kinezetés őszinte örömet kelt az új

Cartorijzknál csapataink sikeresen harcolnak. A németek Dünaburg körül diadalmas harcokat vívnak.

Az olasz támadás az egész arcvonalon már lanyhul. A rengeteg veszteség és folytonos vereség már láthatóan érezteti hatását.

Masigestől északkeletre a franciák kézigránát-harcban egy keskeny helyen behatoltak a németek legelső árkaiba. Éjjel ismét visszaverték őket a németek.

A Csahezi-öböl közelében német buvárhajó által megtorpedózott Maretti nevű angol óceánjáró gőzösön ezer angol katonát, husz betegpótlót, 12 orvos, 5500 öszvér és nagymennyiségű, Szalonikba szánt muníció volt. Csak nyolcvanket ember menekült meg.

Október 29. Kövess és Gallwitz tábornokok hadseregei tovább haladnak előre Gallwitz tábornok hadserege október 23. óta 2033 szerbet elfogott és több géppuskát zsákmányolt.

Hosszu, véres harc árán a bolgárok elfoglalták Pirotot, ahova ma bevonultak a győzelmes hadak.

A bolgár hadsereg megteremtette az összeköttetést az osztrák-magyar-német hadsereggel.

A Várnát bombázó orosz flotta két hajóját a partvédő bolgár útegek elsüllyesztették.

Az olaszok a határ minden részén tovább próbálkoznak. Sikerük sehol sincs. Vitéz csapataink mindenütt visszaverik a legerősebb támadásokat is. Az ellenséget véres vereség éri.

A nyugati harctéren jelentékeny esemény nem történt.

A Pyreneusok körül.

— Irta: Zsigmond János. — 48

Puritán egyszerűségű ember volt a hatalmas II. Fülöp, aki amennyire barátja volt a művészeteknek, annyira egyszerű tudott lenni személyes igényei illetőleg. Nem a versaillesi, sem más királyi paloták módjára látjuk itt a művészetet ragyogni. Itt a művészet a maga tiszta egyszerűségében jelenik meg, a részletek minden díszre és pompájára nélkül. Mikor munkájába belefáradt a király, leült egyszerű orgonájára mellé, hogy annak hangjai mellett feledje egy kis időre azt a sok komoly gondot, ami agyát állandóan foglalkoztatta. Rideg ember is volt II. Fülöp király. Kielegitte ez a művészi környezet, mely palotája minden zugából feléje mosolygott, anélkül, hogy lelke kíváncsi volt volna valami természetadta szép iránt. A palotával nincsen kapcsolatban olyan nagyszabású kert, mely igazán üdítőleg hatott volna fáradt lelkére. Nem kíváncsi volt börtönszerű palotájából a kert üde lombjai alá vagy a szökőkutak hívó szerteszét közelebbe.

Nincs is az Escorial közelében mindezekből semmi, II. Fülöpnek ilyesmi iránt nem volt érdeke. Ebben a 206 méter hosszú és 161 méter széles épületben kormányvágókkal foglalkozva élte le napjait. Itt lelte kevés örömet, mert uralkodása alatt annyi veszteség érte Spanyolországot, amennyit kiheverni a jövőben se tudott soha. Művészeti szempontból azonban halhatatlan emlékek örökítette meg nevét ebben az óriási méretű épületben, mely 16 udvart, 1111 ablakot kifelé és 1562 ablakot az udvar felé számlál, van ezenkívül 1200 ajtaja és 86 kútja.

A templom — mint említettem — a római Szt. Péter-templom tervei alapján készült. Anyaga ennek is gránit, míg a szobrok és oltárok fehér márványból és aranyozott bronzból készültek. A falakat művészi freskók díszítik olasz festők kezei által. A főoltáron csupa értékes márványmű.

A templom alatt van a királyi család sírboltja, amely ezért királyi Pantieon-nak nevezetik. A kolostor, melyben ma Augustinus szerzetesek laknak, része az egész nagyszerű épületnek és mint kolostor talán egyedül áll a világon művészeti szempontból. Eredetileg az egész építészeti műretek kolostornak készült, ahol II. Fülöp csak egy cellát tartott fenn magának, ahol fáradt tagjait megpihentesse és ahonnan strájába költöztek. Innen van, hogy a király eredeti lakosztálya is csak része a kolostornak, egy egyszerű szerzetesi cella.

Utódai a kolostornak azt a részét, melyben a király lakott, királyi palotává alakították, amiben azonban II. Fülöpnek semmi része sincsen. Ő maga egé-

szen szerzetesi módon élt, gyakran vett részt a szerzetesek közös imáiban és ilyenkor rendszeren az utolsó pad sorban foglalt helyet. Beszéli, hogy 1571. nov. 8-án este a szerzetesekkel végzett közös imádság alatt jelentették az imádságba mélyedni királynak a Don Iuan de Austria által a lepantói öbölben a törökök fölött okt. 6-án kivívott fényes tengeri győzelmet, melyről a király nem vett tudomást, mivel imádságba volt merülve. Istentisztelet után mégis hálaadóimát (Te Deum) rendelt el azért a fényes győzelemért, mellyel hajóhada a törököktől megmentette Dél-Európát.

Az Escorial kolostor, mert ennek készült eredetileg és egy része ilyen gyanánt is szolgál mai nap is, nem nélkülözi a kolostorok szokásos könyvtárát sem. A szerzetesek gondozására van bízva ez is és a látogatók minden nehézség nélkül megtekinthetik. Ott látható többi közt II. Fülöp arcképe is, továbbá az ő, valamint atyjának V. Károlynak Breviáriuma (papi imádságos könyv latinul). A régi kéziratok közt találjuk II. Konrád német császár számára készült evangéliumos könyvet 1050-ből, Szt. János evangélista Jelenések könyvének kéziratát a 15. századból, egy arab nyelvű Koránt 1594-ből és egy földgömböt, melyen II. Fülöp az ő csillagászati tanulmányait végezte. Igazi aranyalmi könyvtár. A könyvszekrényekben a régi művek ferdelemezűvel, rányomott címmel ellátva kifelé állanak.

Nem hiányzik az Escorial mellől a kert sem. Közélemben van ez és a szükséges üdülést nyújtja az Escorial lakóinak. Terraszáról pompás kilátás nyílik Madrid felé és a kataloniai síkságra, valamint a Guaderramra hegységre. Meg sem közelíti a fejedelmi paloták kertjeit se pompa, se berendezés terén.

Az Escorial körül terülnek el nagy tömegben a szolgazemélyzet számára rendelt épületek, melyek még ridegebbé teszik ezt a különben művészi környezetet. Poros ut vezet ki és be az állomástól, mintha nem is fejedelmi palotát, hanem valami elhagyott vidéki falut keresnénk föl.

IRODALOM.

* **Megjelent** a „Jézus Legszentebb Szíve“ nagy képes népnaptára az 1916-ik évre igen érdekes tartalommal, gyönyörű színes műmelléklettel. Tartalmazza a legújabb háborús eseményeket szép képekkel tarkítva, közli az 1915. év fontosabb eseményeit, továbbá igen érdekes olvasmányokat eredeti szövegekkel. Tömeges megrendelésnél nagy árkedvezményt nyújt az Egyházmegyei Könyvnyomda Szombathelyen, hol a megrendelések eszközölhetők. — Kapható minden könyvkereskedésben. Bolti ára 60 fillér.

* **A „Vasárnapi Ujság“** minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-krónikával“ együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb újság a magyar nép számára félvégre 2 korona 40 fillér.

* **Az „Élet“** szépirodalmi és művészeti hetilap. (Szerkeszti Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészítik ki. A kifutó lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfizetési ár félvégre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

* **Az Egyházi Közlöny** (szerkeszti: Hivatali József) XXVII. évfolyam 42. számának tartalma: Vezércikk. „Quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei“. — Egyetemes Egyház. A fegyverszünet kérdése. — A Camposantó rektora. — A római községtanács a pornográfia ellen. — A pápa és az örömenyek. — Amette bibornok római útja. — November 15-én konzisztorium lesz. — A holland történelmi intézet új igazgatója. — A Rota új működési éve. — A Stampa Hertlingről. — Az olasz cenzúra és a Szentszék. — A „Benedetto Brin“ pusztulása — A francia zsidók kiáltványa. — A pápaság jelentősége. — Dalbor érsek a lengyeléért. — A belga tábori vikárius. — A pápa ajándéka a braziliai külügyminiszternek. — A brit-keletafrikai missziók és a háború. — Portugália semlegessége és a Zambesi-missziók. — A pápa képviselője a mikádó koronázásán. — A

bécsi könyörgő-körmenet. — P. Ehrle hetven éves. — Bauer bibornok állapota. — A pápai cseli kollegium — Prágában. — A görce hercegek — plebános. — A Népszövetség ideiglenes elnöke. — A harmadik hadikölcsön. — A miniszterelnök a vallásról. — Ünnepek a győri kármelitáknál. — A leg-
 rébb magyar katekizmus. — Egyháztörténelem Faltenbüchl Ferenc dr., A scheyerni bencés-kolostor magyar mondái hagyományai. (I.) — Egyháziújság. Dr. Huszár Elemér. A házassági per illetékes bírāja. — Szociális kérdések. — Dr. Jehlicska Ferenc. Az emberi szükségletek. — Nem katolikus vallások. Dr. Orientalis. A Mogyás-féle orthodox katekizmus. IV. — Egyházi arcképek. Dr. Pataky Arnold. — Az apostoli Szentsek aktái. Imádság a bekéért. — Névszerint kiközösített pap. — A montebericoi szerzitak. — Új nevű apost. helynökség. — Péter-Pál oktávaja. — Érvénytelenített házasság. — Főpásztori körlevelekből. Radnay püspök a katolikus sajtó fontosságáról. — Rendelet. Misesalapítványok alapítóleveleinek kiállítására. — Határozatok. Hitvallásos iskolák községi segélye. — Tanítókat betegség esetére való biztosítása. — Művészet. Krisztus a keresztján. — Irodalom. Dr. Vadász István. A háború a lelkek tükrében. — Dr. L. A. A mézelő méh élete és tenyésztése. — Dr. Loschdorfer Aladár. A Magyar Könyvtár új füzetei. — Lilium a viharban. — Személyi hírek és apróságok. — Memento. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. Szerkesztőség és kiadóhivatal. Budapest, VIII., Esterházy-utca 19. sz. — Előfizetési ára egy évre 12 korona.

Anyakönyvi kivonat.

1915. okt. 11-től okt. 27-ig. —

Születés.

Mészáros András m. kir. honvédmester és Novák Mária leánya Mária Emilia r. kath. — Cseh Mária varrónó leánya Mária r. kath. — Gantner Franciska házicseléd fia Erik r. kath. — Varga József mezőgazdasági cseléd és Ember Erzsébet leánya Ilona r. kath. — Zahoráková Alojzia ápolónő fia Zoltán Alajos r. kath. — Fenyvesi Pál sütősegéd és Horváth Mária fia József r. kath. — Lenner Vendel napszámos és Bolla Ilona leánya Erzsébet r. kath. — Bella József m. kir. államvasuti váltókezelő és Kis Mária fia Gyula r. kath. — Hermán Pál cipészsegéd és Szabó Margit leánya Erzsébet r. kath. — Peresztegi István m. kir. honvédmester és Takács Anna leánya Irén r. kath. — Tallér Ferenc uradalmi ellenőr és Sándorfy Vilma fia Andor r. kath. — Szalai Béla sörkereskedő és Jäger Katalin fia Béla Endre r. kath.

Halálozás.

Kürtly Mihály kőmivesiparos r. kath. 57 éves. — Hamán Mihályné Rezey Katalin napszámosnő r. kath. 72 éves. — Santa István földmives r. kath. 79 éves. — Venczel József földmives r. kath. 65 éves. — Bár József r. kath. 6 hónapos. — Árnhoffner Ilona r. kath. 19 napos. — Koczor Károly famunkás r. kath. 60 éves.

Házasság.

Varjas József szobafestősegéd ref. és Vig Mária gyári munkásnő r. kath. — Lendvai Lajos népzénesz r. kath. és Boros Anna varrónő r. kath.

Tojásos tarhonyát

tisztá nullás buzalisztból készítve 5 kg.-os csomagban 10 koronaért bérmentve szállítok utánvét mellett vagy a pénz előzetes beküldése ellenében

ZIEGLER F., Nagymegyer
Komárom megye.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49.

Wellner Gyularégí jöhirű fogászati műterme.
Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.**Foghuzás, fogtömes,
műfogak, fogsorok.**A szájpdlás nélküli műfogak
specialis készítője.

Számptalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

**Az Első Magyar Általános
Biztosító Társaság**

veszprémi főugynöksége

elfogad tűz-, jég-, betörési, bal-
eset, szavatossági, élet- és já-
radék-biztosításokat.A társaság a legrégebb és legnagyobb
magyar biztosító intézet; — biztosítéki
alapjai meghaladják a 210 millió koronát
s így minden tekintetben a legnagyobb
biztonságot nyújtják.Irodai helyiség: Szabadi-utca 3. sz.
földszint. Képviselet: SÜLY LÁSZLÓ.**HIRDETÉSEK**

felvétetnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő

VESZPRÉMBEN

Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készítek. ZONGORÁK javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Bakos Kálmánfűszer- és csemegekereskedő, ásványviz
nagy raktára**VESZPRÉM.**

Telefon: 55. — Sürgőnycim: Bakos Veszprém.

Ajánlom az őszi idényre bel- és külföldi
csemegeárukat, válogatott
fűszerek, idei aratású tea-
: különlegességeimet. :Teasütemények, csokoládék, kakaó
és gyermektápszerek. Mindennemű
hal- és huskonzervek.Befőttek, lekvárok, Jams-
rum, likőrök, cognac és
pezsgők, bel- és külföldi
borok. — Kávékban nagy
: választék. :**Gőzkávépörköldé**

Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági
cikkek. — Illatszerek.
Finom hentesárúk.
: Prágai sonka. :

Alapítottatott 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKATa legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendőugymint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, arjegyzékek, körle-
velek, hirdetések, fatragások, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyászlapok, rovatolt táblázatok, nev-
jegyzékek, meghívók, eljegyzési és es-
ketési tudósítások, számlák, címkek,
stb. stb., jutányos árakon számítva.plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle**HIVATALOS NYOMTATVÁNYT**melyek tetszés szerint fűzve vagy
bekötve szállíthatnak. Hivatalos le-
velepapírok és borítékok, okmánybori-
tékek mindenféle alakban és színben.
Egy és négyzetes csinos víz-gala-
pok, tet zészerinti mennyi egyben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
irodai, ugyszinten fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61